

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΥΠΟ

ΑΡΙΣΤ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΥ

Α΄.

Φίλτατέ μοι . . . .

Α. Προβελέγιος

ΣΗΜΕΡΟΝ ἐταράχθη τὸ χωρίον ἔνεκα τοῦ θανάτου νέου τινός, μεθ' οὗ συνεταξείδευσα. Ἦτο τὸ μόνον τέκνον πτωχῆς χήρας, ἣτις ἔσπευσε πρὸς τὸν πάσχοντα υἱὸν τῆς εἰς Κωνσταντινοῦπολιν καὶ συνώδευσεν αὐτὸν εἰς τὴν νῆσον, ἐλπίζουσα εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ πατρίου κλίματος. Τοὺς ἐγνώρισα ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ. Ἦτο μία τῶν σκηνῶν, αἵτινες ἐγείρουσιν εἰς τὴν καρδίαν ἄρρητον οἶκτον ὑπὲρ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, καὶ ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ὑπάρξεως ἑνὸς πολυελέου Θεοῦ. Ἐπρεπε νὰ ἔδλεπες τὴν μητέρα ἐκείνην, ἄφρονα σχεδὸν ὑπὸ τοῦ πόνου, διευθετούσαν ἐν ἐράπλωμα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ κατακλίνουσιν ἐπ' αὐτοῦ τὸν ὠχρὸν καὶ δυσπνέοντα νεανίαν! Ἐκάθισε παρὰ τὴν πάσχουσαν, ἀλλὰ γλυκεῖαν ἐκείνην κεφαλὴν, καὶ ἐδέχθη αὐτὴν εἰς τοὺς κόλπους τῆς, καὶ ἐσπόγγιζε τὸ ἀγωνιῶν ἐκεῖνο μέτωπον δι' ἐλαφρὰς χεῖρας. Τὸ ὑπὸ τοῦ ἀσθματος διακοπτόμενον « Μάνα! » τοῦ υἱοῦ, καὶ τὸ μετ' ἀπίρευ γλυκύτητος προφερόμενον ὑπὸ τῆς μητρὸς « Παιδί μου! » ἀπετέλουν τὴν σπαρακτικωτέραν ἁρμονίαν. Ἐπειτα ἡ ἀντίθεσις τῶν ἄνω καὶ κάτω βηματιζόντων, εὐθύμως συνδιαλεγομένων ὑγῶν νέων, τινὲς τῶν ὁποίων ἐπέστρεφον μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν καὶ ἀνεμένοντο μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας ὑπὸ εὐτυχῶν γονέων καὶ μνηστῶν ἴσως — ἡ ἀντίθε-

σας αὐτὴ ἦτον ἀληθῶς τραγική. Πλήρης εὐσπλαγχνίας ἐπλη-
 σίασα τοὺς δυστυχεῖς. « Πηγαίνετε εἰς τὸ νησί... » ἠρώτησα.
 « Εἶνε ὁ τόπος μας, ἀπήντησεν ἡ μήτηρ. Ἄλλά, μὲ συχώρησι,
 παιδί μου, τίνας εἶσαι; » — « Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀπὸ τὸ νησί σας·
 πηγαίνω μόνον ἐκεῖ χάριν τῆς υἱείας μου. » — « Ὁ Θεὸς νὰ
 σὲ κάμῃ καλά, παιδί μου, ὁ Θεὸς νὰ λυπηθῇ τὴ μάνα σου. »
 Ἐρριψε πρὸς τὸν υἱὸν τοὺς ὑποδακρύνοντας ὀφθαλμοὺς τῆς,
 καὶ προσέθηκε· « Ἐχομε καλὸ ἀγέρι στὸ νησί μας, καὶ σ'
 αὐτὸ ἐλπίζω κ' ἐγὼ νὰ γίνῃ καλά ὁ Στρατῆς μου. Ἐκρου-
 λόγησε τὸ θεοβλογημένον καὶ δὲν ἐφυλάχθηκε, ὅσω πού κατά-
 πεσε καὶ κατάντησε ὅπως τὸ βλέπεις. Ἄχ, σὰν λείπῃ μακριὰ
 ἡ μάνα! » Τὴν ἐνεθάρρυνα μὲ ὄλην τὴν εὐγλωττίαν, ἣν μοῦ
 ἐνέπνεεν ἡ φιλανθρωπία, ὁ οἶκτος καὶ ἡ πεποίθησις ὅτι παρ-
 ἔχω τὴν τελευταίαν παραμυθίαν εἰς τὴν ἀπελπισίαν, καὶ
 φαίνομαι τὰ τελευταῖα ἄνθη τοῦ βίου εἰς τὸν μέλλοντα ν' ἀπο-
 χαιρετίσῃ αὐτὸν μετ' ὀλίγον· διότι τὰ ἴχνη τοῦ θανάτου ἦσαν
 ἐμφανῆ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἀτυχοῦς νέου. Τίς οἶδε μὲ
 ποῖα ὄνειρα, μὲ ποίας ἐλπίδας ἀπεχωρίσθη τῆς μητρὸς καὶ πα-
 τέρδος αὐτοῦ! — Τὸ ἀτιμόπλοιον πλησιάζει πρὸς τὴν νῆσον·
 διακρίνεται τὸ χωρίον καὶ ἴσως ἡ στέγη, ἐν ἣ ἔγεννήθη, καὶ
 ἡ ἀκτὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἔπαιζε παιδίον, ἀλλὰ δὲν ἔχει τὴν δύ-
 ναμιν νὰ ἐγείρῃ τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ χαιρετίσῃ αὐτὰ. Οἱ νεα-
 ροὶ τοῦ συμπατριῶτάς εἶνε ὑπὸ τῆς χαρᾶς ἐξαλλοί, ἐτοιμά-
 ζουν πυρετωδῶς τὰς σκευὰς τῶν, καὶ ἀνυπεκμονοῦν νὰ πα-
 τήσουν μὲ σιδαρὸν πόδα τὸ πάτριον ἔδαφος, καὶ νὰ ριφθοῦν
 εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν φιλάτων... Τὸν πτωχὸν Στρατῆν
 δὲν περιμένει τις· θὰ κοιμηθῇ σιγῶς εἰς τὴν πτωχικὴν οἰ-
 κίαν του.....

Ἀπέθανεν! ἀλλὰ πόσον ἡμερωτέρω εἶνε ἡ ὄψις τοῦ θανά-
 του ἐδῶ! Λεῖπει τὸ σμῆνος τῶν ἱερέων, οἵτινες εἰς τὰς πό-
 λεις σπεύδουσι πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ νεκροῦ, ὡς κόρακες εἰς τὸ
 ψοφίμιον· λεῖπει πᾶσα ἡ πομπὴ ἐκεῖνη, ἥτις ἀγρίαν καθιστᾷ
 τὴν γαλήνην τοῦ θανάτου· λεῖπει ἡ ἀπαισία μουσικῆ, ἥτις εἰς
 τὰς πόλεις ἀναπληροῖ τὴν ἀπουσίαν τῆς εἰλικρινοῦς λύτης.

Ἐπὶ τοῦ χωρίου ἵπταται γλυκὺ γαλήνιον πένθος· διὰ χλοε-
 ρῶν ἀγρῶν βαίνει ἡ νεκρικὴ πομπή· τὸ μεῖδιον τῆς φύσεως
 ἐξημερόνει τὴν εἰκόνα τοῦ θανάτου· εἰς τὸν στεναγμὸν τῆς
 μητρὸς ἀντηχεῖ τὸ φαιδρὸν τοῦ κορυδαλοῦ ἄσμα. — Φίλε μου,
 πρέπει νὰ ἴδῃ τις ὁμοίαν σκηνὴν θανάτου, διὰ νὰ μὴ φοβῆται
 αὐτόν. Εἶνε ἀληθῆς ἀνάπαυσις εἰς τοὺς κόλπους κοινῆς μη-
 τρὸς γῆς.

Β'.

Χθές πάλιν ἐπεσκέφθην τὴν ταλαίπωρον μητέρα τοῦ Στρατῆ. Ἡ οἰκία της, θλιβεράς καὶ πενιχρὰς ὄψεως, κεῖται κατὰ τὴν βόρειον ἐσχατιὰν τοῦ χωρίου. Ἡ ἀσβεστος, ἡ χρίουσα τοὺς ἐξωτερικοὺς τοίχους, φθαρεῖσα καὶ ὑπὸ τῆς ὑγρασίας τῆς θαλάσσης φαγωθεῖσα, καταρρέει ἐκ διαλειμμάτων, ἀποκαλύπτουσα τὸν σκελετὸν τοῦ οἴκου. Στενὴ ἀτραπὸς, περιθέουσα τὸ χωρίον ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, χωρίζει τὴν οἰκίαν ταύτην ἀπὸ τὴν ἀδυσσον, ἣτις εἶνε ἀνάμεστος βράχων πελωρίων φύρδην μίγδην κειμένων. Εἶνε ἀγρία καὶ ἄξενος ἢ πρὸς βορρᾶν αὕτη παραλία· οὐδὲν ποικίλλει δένδρον τὴν μονοτονίαν αὐτῆς, ἀλλὰ μόνον θαμνώδη, στακτόχροα φυτὰ προβάλλουσιν ἐνιαχοῦ ἐκ τῶν ῥωγμῶν καὶ κρέμανται ὑπὲρ τὰς ἀδύσσους. Οὐδεὶς ἀμμώδης ὄρμος ἀνοίγεται μεταξὺ τῶν ὀξέων κρημνῶν, οἷτινες, παρατείνοντες τὴν σιδηρᾶν ἄλυσίν των, καταλήγουσιν αἴφνης εἰς βράχον καταπληκτικοῦ ὕψους, ὅστις πυργώνει ἐναντίον τῶν κυμάτων τοῦ βορρᾶ πλευράς ὑπερύθρου. Δεκοὶ ἀκατέργαστοι καὶ ἀνώμαλοι βαστάζουσι τῆς οἰκίας τὴν στέγην, διὰ τῆς ὁποίας τὰ ἑμβρία ὕδατα διαρρέοντα καὶ συμπαρασύροντα τὸ ἐρυθρόχωμα τοῦ δώματος, διαγράφουσιν ἐπὶ τῶν τοίχων τὰ ἰδιότροπα ἴχνη αὐτῶν. Στενὴ ἐστία περὶ τὴν ὁποίαν κρέμανται ἀπὸ κατασόβλων πασσάλων μαγειρικά τινα σκεύη, δύο σκαμνία ἐκ ξύλου ἐλαίας ἀκατεργάστου, παλαιὸν ἐνετικὸν κιθώτιον, σκεπασμένον μὲ κόκκινον κρητικὸν χράμιον, τράπεζα εἰς τὴν μίαν γωνίαν καὶ κλίνη εἰς τὴν ἄλλην — ἰδοὺ ἡ ἐσωτερικὴ ὄψις τῆς οἰκίας. Ἐν τούτοις ἡ θλιβερά τῆς πενίας εἰκὼν ἰλαρύνεται ὑπὸ τῆς τάξεως καὶ καθαριότητος, ἣτις ἐκτείνεται μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων ἀντικειμένων.

Εὖρον τὴν μόνην κ' ἔρημον ἀπομείναςαν ἐν τῷ κόσμῳ, καθυμένην πρὸ τῆς κλίνης, ἐφ' ἧς εἶχεν ἀπλώσει τὰ ἐνδύματα τοῦ υἱοῦ της, θωπεύουσαν, καταφιλοῦσαν αὐτὰ καὶ σπαρακτικῶς μονολογοῦσαν. Ἐκάθισα πλησίον τῆς συγκεκριημένους καὶ ἐψέλλισα παρηγορητικὰς τινὰς λέξεις. Ἐκείνη μὲ προσέδλεψεν, ἐπὶ τῆς μορφῆς της ἐπεχύθη πικρία τις, καὶ εἶπε: «Ἄ. σὺ ἔγχεινες καλὰ, μὰ ὁ Στρατῆς μου ἀπέθανε· τὰ ῥόδα σκολίζου τὴν ὄψιν σου, μὰ τὸ Στρατῆ μου τῶν' τὰ μαῦρα χώματα.» Τὰ δάκρυα ἐπλήρωσαν τοὺς ὀφθαλμούς μου· ἡ θεὰ των ἐπέδρασε μαγικῶς ἐπὶ τῆς δυστυχοῦς ἦσαν δι' αὐτὴν ἡ μόνη καὶ ἀληθῆς ὀρέσος τῆς παρηγορίας. Μοῦ ἐζήτηι συγγνώμην καὶ κατησπάζετο τὰς χεῖράς μου χύνουσα κρουνοὺς δακρῶν

«Συχώρεσέ μου, ἔλεγε κλαίουσα. Ὁ πόνος μ' ἐφαρμάκεψε, μ' ἔκαμε σκληρόκαρδη. Ἔχασα μονήμερα τὸν ἄντρα μου καὶ τὸν πρῶτό μου γιό· τῶρα μοῦ πῆρε ὁ θεὸς καὶ τὴν ὑστερνὴ μου παρηγοριά. Δὲν ἔχω πληὰ νὰ φοβηθῶ τίποτε. Αὐτὸ ἐκέρδησα ἀπὸ τῆς θλίψης: νὰ ἐπιθυμῶ τὸ θάνατο, ποῦ φοβοῦνται οἱ εὐτυχισμένοι. Ἄς γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.» Πικρότατον παράπονον κατὰ τοῦ πλάστου ἐνέκλειον οἱ ἐν ὑποταγῇ προφερόμενοι λόγοι οὔτοι. Ἐκαθήμην ἀναυδος· πᾶσα παρήγορος λέξις θὰ ἦτο χλευασμὸς τῆς βαθείας καὶ ἀληθοῦς ταύτης ὁδύνης. Ἡ σιωπηλὴ μου συγκίνησις, τὸ εἰλικρινές ἐνδιαφέρον μου ἤρκειν εἰς αὐτήν. Μοῦ ἐδείκνυε τὰ ἐνδύματα τοῦ υἱοῦ της. «Αὐτὸ τὸ φορεματάκι τὸ ὅστειλε στὸ Στρατῆ ὁ πατέρας του, σὰν ἦταν μικρὸς ἀκόμη· τοῦ τὸ φόρεσα τὴν ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς, ἦταν σὰν ῥόδο, πῶμορφος ἀπ' ὅλα τὰ παιδιὰ. Ἔτρεχε μ' αὐτὸ στὰ χωράφια καὶ τὸ λέρωσε, κ' ἐγὼ ἢ ἄπονη τὸν ἔδαιρα! ἄχ!»

Αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἔρραψα ἐγὼ μὲ τὰ χέρια μου γιὰ νὰ τὸ φέρῃ στὸ ταξεῖδι του. Ἐκαθόμενον στ' ἀκρογιάλι κ' ἔδλεπα τὸ καῖκι, ποῦ ἔσκιαζε σιγὰ σιγὰ, καὶ σὰν δὲν ἐξεχώριζα πιά τὸ πρόσωπο, ἐγνώριζα τὸ παιδί μου ἀπὸ τὸ φόρεμά του αὐτό.— ἄχ, ἄς ἦταν ἀκόμη στῆ ξενητιά, ἄς ἐζοῦσε ἀκόμη, κι' ἄς μὴ τὸν ἔδλεπα ποτέ μου!» Ἐλεγεν, ἔλεγεν· ἐφαίνετο ἀνακουφιζομένη, ἐνῶ ἡ καρδιά μου συνετριβέτο. Πολλοὶ γειτόνισαι προσέφερον εἰς αὐτὴν φιλοξενίαν εἰς τὰς οἰκίας των, ὅπως τὴν ἀπομακρύνωσιν ἀπὸ τὴν θέαν τῶν ἀντικειμένων, τὰ ἑποῖα ἐξῆπτον τὴν ὁδύνην της, ἀλλ' αὕτη ἐφαίνετο ἐντρυφῶσα εἰς αὐτά· ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ νεκρὸς θὰ τῇ παρεπονεῖτο, ἂν ἐγκατελίμπανε τὴν στέγην, ὅπου ἐκεῖνος ἀπέπνευσε τὴν τελευταίαν πνοήν του. Καθ' ἐκάστην πρῶταν περιμένω ν' ἀκούσω τὸν θάνατόν της, τὴν λύτρωσίν της, ἀλλ' ἢ ταλαίπωρος ζῆ, καὶ θὰ ζῆση. Ὁ θάνατος λησμονεῖ ἐκείνους, εἰς τοὺς ἑποίους ἢ παγετώδης πνοή του θὰ ἦτο λυσιπόνος δρόσος.

Γ'.

Ἄδύνατον νὰ φαντασθῆς, πόσον ἐνταῦθα εἶνε αἰσθητὴ ἢ προσέγγισις τοῦ Πάσχα· ἀδύνατον νὰ φαντασθῆς, τὴν γλυκύτητα καὶ ἀγιότητα τῶν ἡμερῶν τούτων. Καὶ ἢ μᾶλλον δύσπιστος καρδιά παρασύρεται λεληθότως εἰς μαλακὸν ῥεῦμα θρησκευτικοῦ αἰσθήματος.

Εἶνε ἢ Κυριακὴ τῶν Βαίων. Ὁ ἥλιος μόλις ἀνατείλας φω-

τίζει τὴν ἀκύμαντον λεκάνην τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν ἀνθηρὰν νῆσον. Εἶνε ἐκ τῶν πρώτων ἐκείνων ἡμερῶν τοῦ ἔαρος, καθ' ἃς ἢ πλάσις ἅπασα ἐορτάζει καὶ ἀγάλλεται ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐξυπνίζει τὰ ἡδύτατα καὶ ἡμερώτατα τῶν αἰσθημάτων, μέχρι τῶν μυχῶν τῆς γῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀφυπνίζεται ἡδονικῶς φρίσσων καὶ ὀργῶν πρὸς φῶς ὁ κεκρυμμένος σπόρος. Ὁ πρωῖνός ἀῆρ ψιθυρίζει εἰς τὰ φυλλώματα τῶν μυροδόλων κήπων, ἵπταται ὑπὲρ τοὺς νεανθεῖς ἀγρούς καὶ ἐκπνέει εἰς τὴν θάλασσαν, ρυτιδῶν τὸ λεῖτον αὐτῆς μέτωπον διὰ τῆς εὐώδους πνοῆς του.

Αἱ λέμβοι πᾶσαι καὶ τὰ πλοῖα ἐφρησυχάζουν ἐν τῷ λιμένι, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν πάντοτε θορυβώδη προκυμαίαν βασιλεύει σιγή. Γέρων τις, ἀπόμαχος τοῦ θυελλώδους ναυτικοῦ βίου, κοίτεται ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς μαλακῆς ἄμμου. Ὀλίγον ἀπωτέρω κεῖνται λέμβοι ἀνεϊλκυσμένοι πρὸς ἀνασκευήν, κάμηλοι συνεσπειρωμένοι ὡς ὄφεις, ἄγκυραι τεθραυσμένοι καὶ σκελετοὶ πλοίων, ἀπόμαχοι τῶν κυματων, ὡς ὁ ἐκεῖ πλησίον ἤλ αζόμενος γέρων. Ὁ ὀφθαλμὸς του πλανᾶται ἀνά τὰ πελάγη, εἶνε ξένος πρὸς τὰ περὶ αὐτόν, ζῆ μόνον ἐν τῷ παρελθόντι, τοῦ ὁποίου ἢ ἀποψις καθίσταται εἰς τὸν ἀνθρωπον τοσοῦτω θελκτικώτερα, ὅσον ἀπώτερον αὐτοῦ τὸν παρασύρει τὸ ρεῦμα τῶν ἑτῶν.

Ἰλακαὶ μολοσσοῦ, φυλάσσοντος πλοῖον διακόπτουσιν ἐνίοτε τὴν ἐπίσημον σιγήν καὶ ἐξυπνίζουσι τὴν μυριόστομον ἠχώ τῶν ὑψηλῶν καὶ ἀποκρήμνων αἰγιαλῶν τοῦ στενοῦ λιμένος.

Ὁ αἰώνιος ῥόχθος τῶν κυμάτων, ἀντηχῶν ἐνίοτε ἰσχυρότερον, συνεχωνεύετο μετὰ τῶν ἀγίων ὕμνων. Ὁ εἰς τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ γηραιὸς φοῖνιξ ἐψιθύριζεν εἰς αὔρας παροδικῆν πνοήν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, διολισθαίνουσαι διὰ τῶν στρογγύλων ὑάλων, ἐφώτιζον τὰ κοῦφα κύματα τοῦ λιθάνωτου καὶ ἐθώπευον, ὡς ἡ ἄνωθεν κατερχομένη χάρις, τὴν κύπτουσαν πολὺν κεφαλὴν τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ τὸ ὀρθοτενὲς ξανθὸν μέτωπον τοῦ ἀθώου παιδίου.

Δ΄.

Ὅπως ἢ εἴσοδος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν μ' ἐπλήρου ἱερᾶς ἐμπνεύσεως, ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς ὁποίας ἐφερόμην εἰς τὸ ἡρεμον καὶ ἀστράπτον κάλλος τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἐμοίως ἐδῶ ἢ θεᾶ τῆς εὐρείας θαλάσσης καὶ τῶν ποικιλοχρέων νήσων τῆς, ἢ θεᾶ τῶν ναυτῶν καὶ τῶν ἀρχαϊκῶν ἰστιοφόρων μὲ μεταφέ-

ρου μαγικῶς εἰς τοὺς αἰῶνας ἐκείνους, καθ' οὓς ὁ βαρὺς τῆς δουλείας χειμῶν ἐπίεζε τὰ στέρνα τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ὑπὸ τὴν χιόνα ἐκυκλοφόρει ἡ σφριγῶσα ἐκείνη ζωὴ, ἐξ ἧς ἀνέθαλε κατόπιν τὸ θαυμαστὸν ἔαρ τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας. Πῶς ἤθελα νὰ ἠνοίγοντο ἐνώπιόν μου τοῦ παρελθόντος οἱ οὐρανοί, καὶ νὰ ἐδύλεπον ζῶντα, αἰσθανόμενοι καὶ δρώντα τὸ, εὐγενῆ ἐκείνον λαόν, ὅστις ἐκληροδότησεν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀδάμαντας τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων του καὶ τὸν στέφανον τῆς ἐλευθερίας! Τί ἐνδιαφέρει τὴν καρδίαν μου ἡ ἀρχαιότης; αὕτη ἐπιδρᾷ εἰς τὸ πνεῦμά μου μόνον· τὴν θαυμάζω, ὅπως τὴν θαυμάζει ὁ κόσμος ὅλος. Εἶνε κτῆμα κοινὸν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλ' ἀγαπῶ, περιπαθῶς ἀγαπῶ μόνον τὴν Ἑλλάδα τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων, τὴν Ἑλλάδα τοῦ Ῥήγα, τοῦ Εἰκοσιένα! Αὕτη εἶνε ἡ ἀληθὴς μου μήτηρ, αὐτῆς τὸ αἷμα ῥέει εἰς τὰς φλέβας μου, αὐτῆς τὰ αἰσθήματα, τὰ ὄνειρα, οἱ πόθοι, καὶ οἱ πόνοι μὲ κυριεύουν, μὲ συγκινοῦν, μ' ἐμπνέουν! ἐν αὐτῇ μόνον ζῶ! Οἱ ποιητικοὶ τῆς φθόγγου μου ἀνοίγουν τοὺς οὐρανοὺς, οἱ στεναγμοὶ τῆς εἶνε στεναγμοὶ μου, τὰ κατορθώματά τῆς μου ἀποσπῶσι παραδείσια δάκρυα.

Ὅταν πολλάκις τὸ ἑσπέρας, διατελῶν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν διηγῆσεων τῆς μητρὸς τοῦ σικοδεσπότη μου κάθημαι εἰς τὸν ἔρημον αἰγιαλόν, καὶ εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντος τὰ νέφη διαμείδουσι ἄπειρα σχήματα καὶ χρώματα καὶ μέγα ἰστιοφόρον, ὡς νυκτωθεὶς διαβάτης, κάμπτει τὸ ἀκρωτήριο τῆς ἀπέναντι νήσου καὶ ἐξαφανίζεται τὸ ἤδη συσκοτιζόμενον ἀχανές τοῦ ἰοχρόου πόντου, τότε, ὡς φωνὴ ἐρχομένη ἐκ τοῦ κόσμου τῶν ῥεμβασμῶν μου, περιδομβεῖ εἰς τὴν ἀκοήν μου μετὰ τοῦ ῥόχθου τῶν κυμάτων τὸ δημοτικὸν ἄσμα:

«Καράϊ ἐταξίδευσε στὰ μέρη τῆς Κασσάνδρας,
ἔχει τὰ νέφη γιὰ πανιά τὸν οὐρανὸ παντιέρα.»

Ε'.

Πῶς μετεδλήθη ἀνεπαισθήτως ἡ ὄψις τῆς νήσου! Τὰ ἀνθη τῶν ἀγρῶν ἐμαράνθησαν, τὰ πράσινα σπαρτὰ ὠρίμασαν καὶ ἡ ξανθὴ αὐτῶν χαιτή κυματίζουσα ψιθυρίζει θωπευομένη ὑπὸ τῶν ζωογόνων ἐτησιῶν, οἷτινες λούσουσι τὴν νήσον καὶ συγκιρνώσι τὸ ἐκ τοῦ ἡλίου θάλπος. Τὴν ἀνθηρότητα τῆς ἀνοίξεως διέδεγθη ἡ ἀκμὴ τοῦ θέρους· αἱ θαλαραὶ συκαὶ καὶ ἀμπελοὶ καὶ πάντα τὰ ὀπωροφόρα δένδρα ἴστανται ἤδη πυκνοφύλλα καὶ δασύσκια· οἱ κατὰ τὸ ἔαρ σπαρέντες ἀγροὶ καλύπτονται ὑπὸ νεα-

ρᾶς χλόης, καὶ τινες ὀπῶραι ἀρχίζουσι νὰ κοσμοῦν τοὺς καλά-
θους τῶν ἐκ τῆς ἔσοχῆς ἐπανερχομένων ἀγροτῶν καὶ τὴν τρά-
πεζάν μας.

Τερπνόν, τερπνότατον θέρος, ἐπιτρέπον νὰ πλανᾶσαι ἀτι-
μωρητεὶ καὶ ὑπ' αὐτὸν τὸν καύσωνα τῆς μεσημβρίας, ἥτις ἔχει
τι τὸ ἐπίσημον καὶ μυστηριώδες, εἰς τὸ ὁποῖον καθ' ὑπερβολὴν
ἀρέσκομαι νὰ ἐντρυφῶ. Καὶ ὅταν ἦνε ἄκρα νηνεμία, ἐξέρχο-
μαι τὸ μεσημέριον, καταβαίνω εἰς τὸν χεῖμαρρον, ὅπου σπα-
νίζουσι πλέον τὰ νερά, ἀνέρχομαι τὴν πλευρὰν τοῦ λόφου καὶ
κατακλίνομαι ὑπὸ τὴν σκιὰν ἐλαίας. Ὁ ἥλιος θάλπει ἀνά τοὺς
ἐλευθέρους ἀγρούς καὶ τοὺς γυμνοὺς βράχους, οὐδαμοῦ ἀνθρώ-
πινος φθόγγος, τὸ πτηνὸν χαλᾷ τὴν πτέρυγάν του ὑπὸ τὰ φυλ-
λώματα· σιγᾷ ὁ ἔρημος αἰθήρ, παίζων ὑπὸ τῆς θερμότητος
ὡς λεπτότατος ἰστός ἀράχνης, σιγᾷ ἢ καίουσα πλάσις, τῆς
ὁποίας τὰ πεपुरακτωμένα κράσπεδα λείπει τὸ θερμὸν κῦμα.
Σιγῇ ἐπίσημος· ὁ τέπτιέ μόνον ἀκάματος τονίζει τὴν μεσημ-
βρινὴν του ὥδην ἐντὸς τῶν δένδρων, τὰ ὁποῖα φρίσσουν κάποτε
εἰς ἀκαριαίαν, ἀνεπαίσθητον αὔραν. "Ὡ, ἡ μεσημβρινὴ ὥρα τοῦ
θέρους ἔχει τὸ ἔσοχον μυστήριόν της ἐπίσης, ὡς καὶ ἡ τοῦ
μεσονυκτίου. Αὕτη μὲν εἶνε τὸ μυστήριον τοῦ σκότους, ἐκεῖνη
δὲ τοῦ φωτός τοῦ ἐκθαμβοῦντος, τοῦ μεθύσκοντος τὰς αἰσθή-
σεις. Ἐπειτα καὶ ἡ μεσημβρία, κατὰ τὴν φαντασίαν τῶν νη-
σιωτῶν, ἔχει τὰ πνεύματά της, ὡς καὶ ἡ νύξ. Ὁ σπρόβιλος
ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἄχνη οὐρανια ἐγείρει ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι
ἀγροῦ, καὶ ὅστις ὀρχοῦμενος ταχὺς ἀνυψώνει εἰς τὸν ἀέρα
κονιορτὸν καὶ κάρφη, εἶνε χορὸς μεσημβρινῶν, κακοποιῶν Νη-
ρηίδων. Ἡ ἀκτίς τοῦ ἡλίου, ἥτις διὰ τῶν φύλλων παίζει με-
σημβρινὴ ἐπὶ τοῦ ὕδατος, εἶνε ὁ Μεσημεριάτης, ἐπίφοβον
πνεῦμα, τὸ ὁποῖον αἱ μητέρες εὐλαδούμεναι, δὲν ἀφίνουσι τὰ
τέκνα των νὰ περιπλανῶνται κατὰ τὴν ὥραν ταύτην. Τὸ
πνεῦμα τοῦτο δὲν σοῦ ἐνθυμίζει τὸν ἀρχαῖον Πᾶνα, ὅστις,
κατὰ τὸν Αἰπόλον τοῦ Θεοκρίτου, εἶνε πικρὸς καὶ ὀξύχολος,
ὅταν ἀναπαύεται τὴν μεσημβρίαν, οἱ δὲ ποιμένες φοβοῦνται
νὰ τὸν ἀφυπνίσουν διὰ τῆς ὥδης τῶν αὐλῶν των; Πόσον ὡ-
ραία καὶ ἀληθῆς εἰκὼν τῆς ἐπιβλαδοῦς ἐπηρείας τοῦ μεσημ-
βρινοῦ καύματος.— Φίλε μου, σκῶψέ με, ὅσον θέλεις· ἡ με-
σημβρία γαληνιαίας ἡμέρας θέρους μὲ θέλγει πλειότερον τῆς
πρωίας· μοῦ φαίνεται, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις κεῖται εἰς ἔκστασιν
βυθισμένη καὶ ἐντρυφᾷ εἰς τὰς φλογεράς ἀγκάλας, εἰς τὸ πύ-
ρινον φίλημα τοῦ ἡλίου.